

Параўнальныя словазлучэнні ў вершаванай мове Сяргея Грахоўскага

Х. С. КЛИМОВА

Параўнанне – адзін з асноўных спосабаў пазнання акаляючай рэчаіснасці шляхам вызначэння падабенства або адрознення паміж прадметамі і з’явамі – прыцягвае ўвагу даследчыкаў з глыбокай старажытнасці.

Параўнанне лічыцца важнейшым сінтаксічным сродкам мастацкай выразнасці. Невыпадкова яшчэ старажытныя аратары ўдзялялі яму вялікую ўвагу ў сваіх працах, праводзілі адрозненне паміж метафарай і параўнаннем, а таксама выяўлялі агульныя рысы паміж імі. “Параўнанне ёсць таксама метафара, так як паміж тым і другім існуе толькі нязначная розніца” [1, с. 134].

Па-рознаму ставяцца да параўнання навукоўцы. Адны лічаць яго тропам (Разенталь Д.Э., Цікоцкі М.Я., Іўчанкаў В.І), таму што у ім можна знайсці механізм працэсу трапеізацыі, другія – фігурай (Базыленка А.М., Зорына Г.В., Кажэўнікава Н.А.), бо ў параўнанні не назіраецца змены семантыкі слова.

Адной з найважнейшых прыкмет удалага параўнання з’яўляецца элемент нечаканасці, навізны, вынаходлівасці. У сувязі з гэтым кожны аўтар у сэнсе выкарыстання і ўжывання параўнанняў вельмі індывідуальны [2, с. 491].

Як зазначае А. М. Базыленка, параўнальныя словазлучэнні – гэта адна з граматычных форм канкрэтнага, наглядна-вобразнага адлюстравання фактаў рэчаіснасці. Пры іх дапамозе больш дакладна і маляўніча характарызуецца прадмет, з’ява, дзеянне. Яны найбольш моцна сканцэнтраваныя на увагу на вобразе, дапамагаюць глыбока і праўдзіва раскрыць яго [3, с. 112].

Такім чынам, сутнасць параўнанняў заключаецца ў супастаўленні двух або некалькіх прадметаў, з’яў або паняццяў з мэтай раскрыцця сэнсу аднаго з іх праз асаблівыя прыкметы другога, што абумоўлена пэўным падабенствам.

Мэта артыкула – даследаванне параўнанняў у вершаванай творчасці Сяргея Грахоўскага.

У паэзіі Сяргея Грахоўскага параўнанне – адзін з самых распаўсюджаных тропай. Таму аналіз параўнанняў паводле тыпаў, месца і ролі ў мове паэта дазваляе выявіць адметнасць гэтага мастацкага прыёму ў сістэме вобразных сродкаў пісьменніка, а таксама даць ўяўленне аб індывідуальнасці стылю мастака і яго светаўспрымання, светаразуменні, паколькі параўнанне з’яўляецца, з аднаго боку, носбітам інфармацыі, а з другога, дае магчымасць паведаміць аб ўяўленнях паэта пра свет, у канкрэтна-пачуццёвай форме адлюстравання рэчаіснасць пэўнага часу [4, с. 112].

У вершах Сяргея Грахоўскага прадстаўлены розныя спосабы выражэння параўнанняў і ўвядзення іх ў кантэкст. Сярод параўнанняў больш ужывальнымі лічацца параўнанні са злучнікамі ці злучальнымі словамі.

Істотная асаблівасць параўнанняў са злучнікамі заключаецца ў тым, што два прадметы або дзве з’явы, якія параўноўваюцца, даюцца паасобку, побач адзін з другім. Тут маецца на ўвазе як бы дзве паралельныя думкі, накіраваныя на ўстанаўленне падабенства, адрознення або тоеснасці паміж аб’ектамі [3, с. 115]: *І падаюць стылыя гронкі, / Нібыта крывінкі, на снег* (5, с. 19); *Так, непрыкметна праляцелі / Гады, / Як чорныя стрыжы* (6, с. 173); *Дакладна, як секундамер, / Хадзіў на працу* [чалавек – Х.К.] (6, с. 192). Такія параўнанні, зазначае А.М.Базыленка, складаюцца з двух членаў: галоўнага, які ўяўляе сабой тое, што параўноўваецца, г. зн. прадмет параўнання, і залежнага, які прадстаўляе сабой тое, з чым параўноўваецца, г. зн. аб’ект параўнання [3, с. 115].

Сярод злучнікавых параўнанняў найбольшая колькасць прадстаўлена са злучнікам **як**: *Як певень, што заўжды пая / Адно і тое ж кожным раннем, / Паэт пра поспехі свае / Кры-*

чыць на кожным скрыжаванні... (6, с. 206); *Пасмы белыя, як змеі, / Прапаўзаюць па шашы* (5, с. 227); *Паклікалі густыя травы / І заізелыя лугі, / Дзе, як шаломы вечнай славы, / Пасталі статныя стагі* (6, с. 90) і іншыя.

Менш параўнанняў назіраецца з іншымі злучнікамі. Так, злучнікі **быццам** і **нібы** (**нібыта**) могуць ужывацца:

1) у параўнальных зваротах і сказах пры дапушчальным параўнанні рэальнага характару і па значэнні адпавядаць злучніку “як”: *Калматая, быццам экраннае дзіва, / Што скажа замест прывітання “салют”* (6, с. 189); *Прыбраныя [дружынніцы – Х.К.], быццам на свята, / У пышных каронах валос* (6, с. 186); *Смуга над горами Марока / Успывае, быццам белы грыб* (5, с. 173); *Трымае, дрыжыць, нібы маці над сынам, – / І хоча паслаць, і шкадуе пусціць* (5, с. 87); *Маланка б’е і ўперак і ўдоўж / І ўспыхвае, нібы сухое сучча* (5, с. 114); *І боль прайшоў, нібыта дождж у маі* (5, с. 149).

2) пры дапушчальным параўнанні ўмоўна-ўяўнага характару і значэнні замяняць адзін другога: *Ўсё праходзіць, быццам дождж / няроўны, – / І боль, і злосць, і дробная брыда* (5, с. 133); *І днём, і ноччу, быццам слёзы, / Цякуць па шыбінах дажджы* (6, с. 15); *Душы счарнелай, быццам сажы, / Ужо нічым не дагадзіць* (6, с. 55); *Нібыта залатую пражу / Снуюць лябёдка ўгары* (5, с. 62); *Світае днём, і днём змяркае, / Куды ні глянеш – змрок і змрок, / Нібы над енісейскім краем / Замкнулі сонца на замок* (5, с. 75); *Нібы жар-пташка з вогненым крылом, / Ты да мяне ляцець хацела на трохтонцы* (5, с. 153) і іншыя.

Злучнік **быццам** можа таксама злучаць параўнальныя звароты і сказы з адценнем меркавання, здагадкі; у такім значэнні збліжацца са злучнікам “як бы”, “нібыта”: *Горда смяротнікі / Узнялі галовы, / Быццам гавораць / Апошнія слова* (5, с. 233); *Вось і ліпа зацвіла / У пару дакосін, / Але ўсё няма цяпла, / Ліпень, быццам восень* (6, с. 71).

Наступную групу складаюць параўнанні ў форме творнага склону назоўнікаў, так званыя бяззлучнікавыя параўнанні: *Я цябе ўяўляў / Залатую сасонкай* (5, с. 22); *Капае з рабіны на ніты і шпулю / Сонечным узорам пераспелы сок* (5, с. 11); *А каля сцежкі костачкі ад вішань / Крывінкамі мільгаюць у траве* (5, с. 141); *Яна [дзяўчынка – Х.К.] ў тумане іскаркай здаецца / Далёкага юначага агню* (5, с. 157) і іншыя.

Сустрэкаюцца ў вершаванай творчасці Сяргея Грахоўскага і параўнанні, выражаныя лексічна: *Салдаты ўсе, падобныя на сына* (5, с. 243).

Вельмі мала адзначаецца выпадкаў, калі параўнанне выражана назоўнікам з прыназоўнікам: *Перамаглі і тыфус і разруху / На ўсіх кірунках і на ўсіх франтах / Калі стаяла смерць за павітуху / Над намі ў гарачы і бінтах* (6, с. 33).

Не ўжываюцца ў мове твораў С.Грахоўскага параўнанні ў форме параўнальнай ступені прыметніка або прыслоўя.

У вершах С.Грахоўскага зафіксавана невялікая колькасць параўнанняў, выражаных параўнальнымі даданымі сказамі, напрыклад: *Мы за зіму прыкметна насталелі, / Так, як у горы сіраты сталюць...* (6, с. 111); *А маглі ж не сустрэцца ніколі, / За паўкрока адно / Аднаго абмінуць, / Разысіся, / Як сцежкі расходзяцца ў полі...* (5, с. 150); *Адлятаюць тонкія лісткі, / Быццам з крылаў аблятае пер’е* (5, с. 220); *Гранаты даспелі на кожнай галіне – / Нібыта сюзор’і наўкол узышлі* (5, с. 183) і іншыя.

Адзначаецца ў вершах і выкарыстанне адмоўных параўнанняў. Яны будуцца шляхам супрацьпастаўлення, а не супастаўлення двух прадметаў, з’яў, дзеянняў. Напрыклад: *А скаланула неба навальніца / Раскатамі не грому, а вайны* (7, с. 68); *Гусінае пярэ з рукі упала... / Непадуладна толькі пачуццё, / Што не жалобай, а трывогай стала / За вечнае натхнёнае жыццё* (7, с. 95); *Ён [лірык – Х.К.] не цяпер, а ў іншым часе / Імчыцца ў зорнай вышыні* (6, с. 88).

Параўнанні ў вершаваных творах С.Грахоўскага пабудаваны на аснове падабенства паводле агульнай прыкметы. Так, напрыклад, шум, гул можа перадавацца так: *Пад пугаўём звінелі глякі, / Як ветразі, шумяць іпалеры* (6, с. 174); *Хвоі гудуць, / Як парожні сасуд* (6, с. 233); *Зламаныя сосны звінелі, як струны* (5, с. 261); абуджэнне прыроды заўсёды асацыіруецца з вясной: *Праспект, нібы вясной памаладзеў* (5, с. 301); *На дзюнах зялёныя сосны, / Нібы на пачатку вясны* (5, с. 345) і іншыя.

Фразеалагічныя параўнанні таксама сустракаюцца ў вершах паэта. Такія параўнанні перадаюць агульнамоўныя здабыткі і вызначаюць аўтарскую непаўторнасць у іх ўжыванні: *Як з меха, сыпаліся тосты* (6, с. 195); *Пяшчотны бас, знаёмы ўсёй планеце, / Накочваецца, як дзевяты вал* (6, с. 87); *Вялізны месяц, белы нібы лунь* (6, с. 143); *Я камень б'ю, а вечарам ад стомы / На голы груд, як сноп, валюся з ног* (6, с. 127) і іншыя.

Прысутнічаюць ў вершаваных творах С.Грахоўскага і такія параўнальныя канструкцыі, дзе назоўнік замяняецца субстантываваным прыметнікам, гэта значыць, прыметнікам, які перайшоў у назоўнік: *Стаіць без каскі / Бронзавы салдат, / Як вартавы, / над братскаю магілай* (5, с. 35); *Здавалася – зраблю найлепей, / І непрыемнасць абыду, / Ды натыкаўся, як аслеплы, / На непрыемнасць і бяду* (5, с. 342); *Хадзіў да рання на пакоі, / Стагнаў, як хворы і стары* (5, с. 363); *І, як дзорныя, пільнуюць / Спакой святальныя арлы* (5, с. 22); *Усё, чым жыў, адкінеш і забудзеш / І, як маленькі, маму пазавеш* (5, с. 220); *Завіруха лютуе. Ідзеш, як сляпы...* (5, с. 26); *Іду, нібы глухі і невідучы, / Не пазнаю знаёмае ракі* (5, с. 232).

Па наяўнасці кампанентаў параўнанні могуць быць поўнымі і скарачанымі [8, с. 214]. Поўныя або разгорнутыя параўнанні па сваёй структуры складаюцца з трох кампанентаў: прадмета, прыметы і вобраза, напрыклад: *Мой лепшы друг на рубяжы пакут / Ляжыць распяты, як на мінным полі* (6, с. 80); *А насустрач ляцеў на кані прыганяты, / Захмялелы і люты, як чорная хмара* (5, с. 220); ... *І Лань, нібы свавольная ільвіца, / Накінуцца гатова на Стаход* (5, с. 83); *Вільготны снег, апошні снег, / Нібыта чыстыя старонкі* (5, с. 234) і інш. У скарачаных, простых або неўскладненых параўнаннях прымета не называецца, яна апускаецца, адсутнічае: *Дрыжалі бровы, быццам стрэлы* (6, с. 171); *Плыве празрысты, як сляза, / Канал, на самы бераг поўны* (5, с. 300); *Выплывалі, як здані, з дрыгвы туманы* (6, с. 219); *Кажуць, верлібр незалежны і вольны, / Раскуты, як конь, на чатыры нагі* (5, с. 98); *Я з гора выскакваў, нібыта з агню* (6, с. 81); *Нібыта доцманы, дэльфіны / Нас у фальватэры вядуць* (5, с. 171).

Сустракаецца ў вершах і прыём апліфікацыі або нагнятання параўнанняў. Паэт імкнецца гэтым уздзеяннем на чытача ці слухача, перадаць свае адчуванні, унутраную усхваляванасць, перажыванні: *Прыходзь у бядзе неспадзявана, / Як хлеб, як соль, як вогнішча ўначы* (5, с. 361); *Скарынка чэрствая, як праўда, / Тваім пасведчаннем была, / І атэстатам, і дыпламам / Рээстрам радасцей і мук...* (5, с. 208); *Як нетутэйшы, як старонні, / Пераступлю цераз мяжу...* (6, с. 89); *Ён [Сяргей Мяржынскі –Х.К.] сустракаў яе [Лёсю Украінку – Х.К.], як шчасце, / Як падарунак, як жыццё* (6, с. 177); *Свяці вясёлкай, / Стань жывой ракою, / Надзеяю / І музаю маёй* (5, с. 160) і інш.

Паводле спосабу марфалагічнага выражэння вылучаюцца параўнанні трох асноўных відаў:

а) прысубстантыўныя, якія характарызуюць прадмет, прыродныя з'явы і аб'екты, чалавека і жывых істот і паясняюць у сказе дзейнік: *Сэрца, / Як дакладнейшы радар, / Задржыць ад болю і ад стомы* (5, с. 314); ... *І, як іголка, тонкая дзяўчынка / На лёдзе робіць за вітком віток* (5, с. 157); *Скаціліся кроплі, як дзве журавіны, / На белыя грудзі суседскай дзяўчыны* (5, с. 44); ... *І рукі, быццам пара крыл, / Аб хвалі б'юцца да зары* (5, с. 248).

б) прыад'ектыўныя, адносяцца да прыметніка, дзеепрыметніка або прыслоўя і даюць тлумачэнне колеру, фізічным, псіхічным ці душэўным якасцям чалавека, прасторы або часу, выяўляюць прыметы дзеяння: *Маленькая, нібы падлетак, / Яна глядзіць на белы свет* (5, с. 62); *Чаго ты стыдаеся? / Слова яе [маці –Х.К.], / Празрыстага, чыстага, / Быццам званочак?* (6, с. 19); *Усё тут роўныя, як дзеці* (6, с. 309); *І раптам, як у летні дзень...* (5, с. 324) і інш.;

в) прывербальныя, якія канкрэтызуюць дзеянне, працэс, рух, стан, прыметы стану, слыхавыя і зрокавыя асацыяцыі і адносяцца да дзеяслова: *Вярба застыла на мяжы, / Як пасівелае паданне* (5, с. 323); *Яны [дзеці – Х.К.] склярознымі вачамі / Глядзяць, нібыта ведзьмакі* (5, с. 274); *Старанна Леся журавін / Шукае, быццам паратунку* (6, с. 175) і інш.

Паводле лексіка-семантычных паказчыкаў найбольш вялікую колькасць у параўнаннях займаюць назвы прадметаў бытавога прызначэння. Сярод іх можна выдзеліць групы прадметаў гаспадарчай дзейнасці, адзення, каштоўнасцей, ўпрыгожванняў, прадметаў побыту, збудаванняў: *У скроні б'юць, нібыта малаткі* (6, с. 184); *І ў цвёрдых далонях, / Нібыта на жорнах, / З жытнёвага коласа / Зерне расцёр* (6, с. 164); *Кроплі зіхацяць, як завушніцы* (5, с. 217); *Палаюць гронкі, як рубіны* (5, с. 371); *Звіваюцца вугры, як бранзалеты* (5, с. 115); *Шумяць лістамі / Тонкія таполі, / Каханых атуліўшы, / Як плашчом* (5, с. 169); *А погляды, як*

модныя сарочки (6, с. 190); *Працягваеш насустрач рукі, / Нібы надзейныя масты* (5, с. 161); *Вось таму няўстойлівую памяць / Буду, як гадзіннік, правяраць* (5, с. 192); *Зямля гудзе, нібы святочны стол* (5, с. 192) і іншыя.

Як правіла, лексемы ў параўнаннях з назвамі канкрэтных прадметаў не паўтараюцца, а самі параўнанні вобразна прадстаўляюць і характарызуюць у асноўным канкрэтныя прадметы, выклікаючы разнастайныя асацыяцыі, удакладняючы ўяўленне, даючы ім ацэнку. Назвы псіхалагічнага стану чалавека, абстрактныя паняцці ўспрымаюцца таксама праз супастаўленне з канкрэтнымі прадметамі [4, с. 115]. Напрыклад: *Падсочаны лес, / Як падсечаны лёс* (5, с. 233); *І вось нясу да п'едэстала / Букеты, як уласны боль* (6, с. 65); *Будзь музаю маёй, / Маім натхненнем / І ласкаю, / І казкаю жывой, / Маёй надзеяй і маім сумленнем...* (5, с. 159) і іншыя.

Сустрэкаецца ў вершах Сяргея Грахоўскага група параўнанняў, у якіх ёсць нешта містычнае, таямнічае, звязанае з іншасветам. У іх прадметы або асобы параўноўваюцца са зданямі, прывідамі, мерцвякамі, пачварамі, ведзьмакамі: *Выплывалі, як здані, з дрэгвы туманы* (6, с. 219); *Лупатыя совы, як здані* (5, с. 336); *Князі і каты круцяцца, як чэрці* (5, с. 241); *Чарнеў, як прывід, у тумане стог* (5, с. 269); *Замігаў газнічок. Цівуны, як пачвары, / Бізунамі хвасталі Алесю на твары* (6, с. 223); *І зарумзаць гатовы, / Што тут мерцвякамі / У штабель ляглі / Няспелы сасоннік / І свежыя дровы* (5, с. 367); *Яны [дзеці –Х.К.] склярознымі вачамі / Глядзяць, нібыта ведзьмакі* (5, с. 274).

У гэтых вершах адчуваецца нейкая насцярожанасць, трывога. І відаць, нездарма гэтыя “здані, прывіды” з'яўляюцца перад аўтарам. Гэта нібыта перасцярога, папярэджанне аб чымсьці, пра што паэт не вельмі жадае паведаміць, і чытачу неабходна пра ўсё здагадацца самому.

Вельмі часта лексічным параўнальнікам выступае прырода. Чалавек са старажытных часоў заўсёды быў звязаны з прыродай. І таму паэту з'явы прыроды, прыродныя аб'екты могуць ўяўляцца ўсюды: *Свяці вясёлкай, / Стань жывой ракою* (5, с. 160); *Сваю любоў, глыбокую, як мора, / Дзялю на ўсіх, каго даўно люблю* (5, с. 314); *Той верш, на тоненькай паперцы, / Нібы вясновы снег прапаў* (6, с. 46); *Яшчэ адзін пражыты дзень / Паволі знік, нібыта цень* (5, с. 295); *Песня скацілася кропляй расы* (5, с. 197); *Яны [словы – Х.К.] знікаюць, як у полі вецер* (6, с. 101); *Усе шляхі пазамятала / Завяя белая, як дым* (5, с. 90); *На лапах цёмныя яліны / Гараць, як знічкі, ледзяшы* (5, с. 221) і іншыя.

Сярод параўнанняў у вершах С.Грахоўскага можна выдзеліць і групу назваў жывёл і птушак. Сюды уваходзяць:

1) арнітонімы – найменні птушак: *Нібыта курка, пад сябе грабе, / Задраўшы нос да самай столі* (6, с. 206); *А некалі, нібыта крумкачы, / Адсюль [праз аўтамат – Х.К.] глядзелі цераз мушку фрыцы* (6, с. 147); *Сон прыляцеў блакітнай птушкай / І столькі казак нашаптаў* (5, с. 353); *Нястомнаю савой лупатай / Тайга глядзела на мяне* (6, с. 48); *Калі да ганка па дарозе / Плылі, як лебедзі, чаўны* (6, с. 41); *Над ціхай Валачаеўкаю ранне, / Ружовае, як малады фазан* (5, с. 124); *Экзаменатары глядзелі, як сычы* (5, с. 205) і іншыя.

Найменні птушак, як бачна з прыкладаў, у параўнаннях С. Грахоўскага вельмі разнастайныя. Мастак уважліва падбірае параўнанне да таго ці іншага прадмета, што сведчыць пра яго тонкую назіральнасць, заўважае ў прадмеце такое, што на першы погляд здаецца нязначным, не звяртае на сябе ўвагу.

2) заанімы – найменні жывёл, насякомых: *І пасмы белыя, як змеі, / Паўзуць па вуліцы сяла* (5, с. 41); *Жанчына! І ў такую непагоду! / Адна ! Як матылёк сярод зімы* (6, с. 155); *А коцікі на вербы чарадою / Садзяцца, як бухматыя чмялі* (5, с. 162); *Цяпер ён [былы снайпер – Х.К.] здатны поўзаць, быццам сліж* (6, с. 147); *Засвеціцца і затрашчыць ламачча, / Нібыта з грывай вогненаю конь* (5, с. 210); *Мядзведзем з каравулкі паласатай / Вылазіць Мікалаеўскі салдат* (6, с. 155); *Як маманты, / Гінуць / бізоны і рыбы* (6, с. 168); *Завеі скавыталі, як шакалы* (5, с. 153); *Зароў начальнік, быццам леў* (6, с. 196) і іншыя.

3) Іхтыёнімы – найменні рыб – прадстаўлены вельмі мала. У прааналізаваным матэрыяле сустрэлася толькі адно такое параўнанне:

Шэпча [лавелас –Х.К.]: “Люблю, як сятрычку;

Вось падару рукавічкі,

Нібыта каваль Вакула...”

А сам пазірае акулай (6, с. 191).

Паэт у сваёй творчасці аддае перавагу параўнанням з жывёламі і птушкамі, што, магчыма, абумоўлена тэрытарыяльным размяшчэннем Беларусі і асаблівасцямі яе жывёльнага свету.

Сустрэкаюцца і параўнанні з раслінамі і дрэвамі: *На бераг выходзіць, расчэсвае* [русалка – Х.К.] *косы, / А з іх, нібы ягады, падаюць росы* (5, с. 44); *Я цябе і цяпер уяўляю са-сонкай* (5, с. 23); *Няўжо і я калісьці пасівею / І, як сухі ядловец, дагару?* (6, с. 127); *Стаіць адна, як тая дзічка, Маці* (6, с. 142); *Беленькая, як бярозка, Насця* (5, с. 95); *Твае сінелі вочы, як пралескі* (5, с. 201); *Цагліны, як рабіны гронкі, / Здымаюць з крана муляры* (5, с. 62) і інш.

Не меншай колькасцю прадстаўлены ў параўнаннях найменні асоб: *падлетак, блізныты, вязень, мачаха, чалавек, павітуха, начальнік, маці, сын, жабрак, брат* і іншыя: *Прагна бліскае вачыма, / Як царэўна, на кані / Чарнабровая дзяўчына* (5, с. 251); *Схапіў таварыша на рукі / І, як дзіця, у дом панёс* (5, с. 62); *Ты ў мяне адна* [бацькаўшчына – Х.К.], *як маці* (5, с. 289); *Галосіць за сцяною вецер, / Як надакучлівы сусед* (5, с. 235); *Пасля, як хлопчыка, раздзела* [спакуса – Х.К.] (5, с. 73); *У зыркім полімі свіцяцца, / Як маладзіцы, гладышы* (5, с. 135) і іншыя.

Адметнасць параўнанняў С.Грахоўскага заключаецца ў выкарыстанні паўсядзённых, але ў той жа час дарагіх кожнаму чалавеку слоў. Вельмі часта параўнанні ў вершах спалучаюцца з эпітэтамі і метафарами. Яны дапамагаюць больш вобразна, ярка ўявіць тое, пра што ідзе гаворка, дапаўняюць, тлумачаць, працягваюць дзеянне, умацняюць успрыманне верша: *Але цябе, як маці, сустракае / Ласкавая, лясная старана* (5, с. 30); *А потым у гарчай печы / Гаршкі, качэргі, гарлачы, / Гудуць, як тыя трубачы* (5, с. 135); *І сонца між аблокаў на вадзе / Гайдаецца, як жоўценькі гарлачык, / А прыйдзе восень, з клёна ўпадзе / Чырвоны ліст, як ву-галёк, гарачы* (5, с. 298) і інш.

Аналіз параўнальных словазлучэнняў у вершаванай мове Сяргея Грахоўскага дазваляе зрабіць вывад, што яны з'яўляюцца якасна значным, неад'емным элементам у структуры яго паэтычных твораў. Параўнанні ў яго простых, яскравых, высокаэмацыянальных. Кожны тып параўнання дапамагае паэту вобразна апісаць прадметы, з'явы, дзеянні, дакладна перадаць стылістычныя асаблівасці і стварыць сваю сістэму тропажывання, якая характарызуе яго творы і стыль, адрознівае ад іншых мастакоў слова.

Abstract. The paper considers various ways of expressing comparisons, the peculiarities of their structure and stylistic functions in the poetic language of Sergey Grakhovsky.

Літаратура

- 1 Античные риторика [Текст]: [Переводы] / Собрание текстов, статьи, коммент. и общ. ред. А. А. Тахо-Годи; – М.: Изд-во Московского ун-та, 1978. – 351 с.
- 2 Ефимов, А.И. Стилистика художественной речи [Текст] / А. И. Ефимов. – 2-е изд., доп. и перераб. – М.: Изд-во Московского ун-та, 1961. – 519 с.
- 3 Базыленка, А.М. Параўнальныя словазлучэнні ў сучаснай беларускай літаратурнай мове [Тэкст]: (На матэрыялах творчасці Я.Коласа) // А.М.Базыленка / Працы інстытута мовазнаўства АН БССР. – Вып. 3. – Мн, 1957. – С.112 – 144.
- 4 Ляшчынская, В.А. Слова ў паэзіі Я.Купалы [Тэкст] / В.А.Ляшчынская. – Мн.: Бел. навука, 2004. – 272 с.
- 5 Грахоўскі, С. Выбраныя творы: у 2 т. Т.1. – Вершы, 1929 – 1977 [Тэкст] / С.Грахоўскі; [аўт. прадмовы В.Вітка]. – Мн.: Маст. літ., 1983. – 382 с.
- 6 Грахоўскі, С. Выбраныя творы: у 2 т. т.2. – Вершы, паэмы, казкі, пераклады [Тэкст] / С. Грахоўскі. – Мн.: Маст. літ., 1983. – 414 с.
- 7 Грахоўскі, С. Выбраныя творы: у 2 т. Т. 1. – Вячэрні звон: Вершы, паэмы [Тэкст] / С. Грахоўскі. – Мн.: Маст. літ., 1994. – 334 с.
- 8 Томашевский, Б.В. Стилистика [Текст]: Учебн. пособие / Б.В. Томашевский. – 2-е изд., испр. и доп. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1983. – 288 с.